

В. М. Ємельянов,

д. держ. упр., професор, директор, Навчально-науковий інститут публічного управління та адміністрування Чорноморського національного університету імені Петра Могили МОН України, м. Миколаїв

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2995-8445>

С. М. Гололобов,

к. держ. упр., докторант, Національний авіаційний університет, доцент за наказом кафедри івент-менеджменту і соціальних комунікацій, Відокремлений підрозділ "Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6283-003X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.14.192

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

V. Yemelyanov,

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Director of the of the Educational and Scientific Institute of Public Management and Administration of the Petro Mohyla Black Sea National University

S. Hololobov,

PhD in Public Administration, Doctoral Candidate,

National Aviation University,

Associate Professor of the Department of Event Management and Social Communications, Separate Division "Mykolaiv Branch of the Kyiv National University of Culture and Arts"

MECHANISMS FOR IMPLEMENTING CULTURAL DIPLOMACY IN MODERN CONDITIONS

Стаття присвячена комплексному дослідженню інноваційних і традиційних підходів до реалізації культурної дипломатії, враховуючи сучасні глобальні виклики, такі як глобалізація, цифровізація, геополітичні конфлікти та інформаційні війни. У статті розглядаються теоретичні основи культурної дипломатії, що включають історичну еволюцію концепції та сучасні моделі реалізації, які поєднують традиційні та новітні інструменти. Особливу увагу приділено аналізу існуючих механізмів культурної дипломатії, що включають культурні обміни, організацію виставок, фестивалів, освітніх програм та діяльність культурних інститутів. Розглянуто інноваційні підходи, такі як використання цифрових технологій, соціальних медіа та штучного інтелекту, що відкривають нові можливості для культурного обміну та зміцнення міжнародного впливу держави. У статті також акцентовано увагу на значенні партнерства держави з недержавними акторами, включаючи неурядові організації, культурні інститути та приватний сектор, для мобілізації ресурсів та експертизи у реалізації культурних проєктів. Дослідження сучасних викликів та загроз, таких як геополітичні конфлікти, зокрема воєнна агресія Російської Федерації проти України, підкреслює важливість культурної дипломатії як інструменту боротьби за міжнародну підтримку, мобілізацію міжнародної солідарності та донесення правдивої інформації про події в країні. Розглянуто роль кібербезпеки та захисту інформаційного простору у забезпеченні ефективності культурної дипломатії в умовах зростання цифрових загроз. У статті аналізуються перспективи розвитку культурної дипломатії, включаючи інтеграцію культурної дипломатії у зовнішню політику держави, розвиток міжнародних партнерств та обмін досвідом, а також прогнозування розвитку у контексті глобальних трендів. Наголошено на необхідності розробки національних програм, що враховують специфіку національної культури, історичний контекст та сучасні глобальні тенденції. Зазначено, що активна участь дипломатичних місій та консульств є одним із ключових елементів успішної реалізації культурних ініціатив за кордоном.

The article is devoted to a comprehensive study of innovative and traditional approaches to the implementation of cultural diplomacy, taking into account current global challenges such as globalisation, digitalisation, geopolitical conflicts and information wars. The article discusses the theoretical foundations of cultural diplomacy, including the historical evolution of the concept and modern models of implementation that combine traditional and modern tools. Particular attention is paid to the analysis of existing mechanisms of cultural diplomacy, including cultural exchanges, organisation of exhibitions, festivals, educational programmes and activities of cultural institutions. Innovative approaches, such as the use of digital technologies, social media and artificial intelligence, are considered, which open up new opportunities for cultural exchange and strengthening the international influence of the state. The article also focuses on the importance of the state's partnership with non-state actors, including non-governmental organisations, cultural institutions and the private sector, to mobilise resources and expertise in the implementation of cultural projects. The study of modern challenges and threats, such as geopolitical conflicts, in particular the military aggression of the Russian Federation against Ukraine, emphasises the importance of cultural diplomacy as a tool for fighting for international support, mobilising international solidarity and conveying truthful information about events in the country. The role of cybersecurity and protection of the information space in ensuring the effectiveness of cultural diplomacy in the context of growing digital threats is considered. The article analyses the prospects for the development of cultural diplomacy, including the integration of cultural diplomacy into the foreign policy of the state, the development of international partnerships and the exchange of experience, as well as forecasting development in the context of global trends. The author emphasises the need to develop national programmes that take into account the specifics of national culture, historical context and current global trends. It is noted that the active participation of diplomatic missions and consulates is one of the key elements of successful implementation of cultural initiatives abroad.

Ключові слова: державне управління, зовнішня політика, інноваційні підходи, культура, культурна дипломатія, культурна політика, механізми реалізації.

Key words: public administration, foreign policy, innovative approaches, culture, cultural diplomacy, cultural policy, implementation mechanisms.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Актуальність дослідження механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах обумовлена низкою чинників, що відображають як науковий, так і практичний інтерес до цього питання. Сучасна міжнародна політична система, у якій домінують глобалізаційні процеси, інформатизація та зростання значущості м'якої сили, ставить перед державами нові виклики та вимоги щодо підтримки свого міжнародного іміджу, встановлення ефективних комунікацій та зміцнення культурних зв'язків. У цьому контексті культурна дипломатія набуває особливої важливості як інструмент зовнішньої політики, що здатен не лише зміцнити позиції держави на міжнародній арені, але й сприяти вирішенню внутрішніх соціально-економічних та політичних завдань.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію суверенної України у 2022 році створило нові умови для функціонування системи державного управління та визначило нові пріоритети зовнішньої політики України. В умовах військової агресії, культурна дипломатія стає одним із ключових механізмів для підтримки міжнародної солідарності, мобілізації міжнародної підтримки та донесення правдивої інформації про події в Україні. Культурна складова дипломатії використовується для зміцнення зв'язків з діаспорою, залучення міжнародної культурної спільноти до підтримки української культури, а також для протидії дезінформації та пропаганді з боку агресора. Новизна дослідження полягає у комплексному підході до аналізу механізмів реалізації культурної дипломатії в умовах сучасних викликів, серед яких ключовими є гібридна війна, інформаційні атаки та загрози національній безпеці. Це зумовлює необхідність впровадження інноваційних підходів та інструментів, таких як цифрові технології та

штучний інтелект, для підвищення ефективності культурної дипломатії. Важливим є також дослідження ролі партнерства з недержавними акторами, включаючи неурядові організації, культурні інститути та приватний сектор, у реалізації культурної дипломатії, що дозволяє розширити спектр інструментів та підвищити їхню адаптивність до змінних умов міжнародної політики [1].

Сучасні глобальні виклики, такі як зростання міжнародної конкуренції, зміни у світовій економіці та політичній архітектурі, вимагають від держав активного використання культурної дипломатії для просування своїх національних інтересів та зміцнення культурного впливу. В цьому контексті особливої уваги заслуговує дослідження механізмів використання культурної спадщини як інструменту дипломатії, що дозволяє не лише зберегти та популяризувати національну культуру, але й створює підґрунтя для розвитку міжнародного культурного співробітництва [2].

Актуальність дослідження підкреслюється також необхідністю розробки нових стратегій та механізмів інтеграції культурної дипломатії у зовнішню політику держави, що дозволить більш ефективно реагувати на сучасні виклики та загрози, забезпечити національну безпеку та сприяти розвитку міжнародних партнерств. Таким чином, дослідження механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах вбачається актуальним як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки дозволяє розробити нові підходи та стратегії для ефективного використання культурної дипломатії у зовнішній політиці держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах виявляє широкий спектр підходів та аспектів, що відображають як історичні, так і сучасні виклики та можливості в цій сфері. Дослідження Torelli C. (2023) [1] зосереджується на аналізі паттернів насильства в Україні в контексті військових конфліктів. Це дослідження важливе для розуміння впливу військових дій на культурну дипломатію, особливо у випадках, коли культурна дипломатія використовується для протидії наслідкам конфліктів та мобілізації міжнародної підтримки. Однак, у цьому дослідженні відсутній акцент на конкретних механізмах культурної дипломатії, що створює необхідність у додатковому вивченні цієї теми. Winter T. (2015) [2] у своєму дослідженні "Heritage diplomacy" досліджує роль культурної спадщини у дипломатії. Це дослідження підкреслює значення збереження та використання культурних об'єктів як інструменту для зміцнення міжнародних відносин. Проте, воно не охоплює новітні аспекти культурної дипломатії, такі як використання цифрових технологій, що є важливим у сучасному глобалізованому світі. Clarke D. (2020) [3] у своїй роботі "Cultural Diplomacy" надає глибокий огляд еволюції концепції культурної дипломатії, включаючи її сучасні моделі та практики. Ця робота є фундаментальною для розуміння теоретичних основ культурної дипломатії, але потребує доповнення аналізом практичних механізмів та інноваційних підходів, які з'явилися в останні роки. Clarke D. (2016) [4] у роботі "Theorising the

role of cultural products in cultural diplomacy from a Cultural Studies perspective" досліджує роль культурних продуктів у культурній дипломатії, використовуючи підхід культурологічних студій. Це дослідження додає важливі теоретичні аспекти, але бракує практичного аналізу механізмів реалізації культурної дипломатії у сучасних умовах. Sarayannis E. і Campbell D. (2011) [5] у своїй роботі досліджують концепції відкритої інноваційної дипломатії та новітні системи знань. Це дослідження є важливим для розуміння інноваційних підходів у культурній дипломатії, але зосереджується переважно на загальних інноваційних концепціях, а не на конкретних механізмах культурної дипломатії. Li'anin M. (2021) [6] у своїй праці досліджує особливості культурної дипломатії США, що є важливим прикладом для аналізу національних стратегій у цій сфері. Однак, це дослідження обмежене територіальним фокусом і не надає глобальної перспективи щодо новітніх інструментів культурної дипломатії. Pohan S., Pohan H. і Savitri I. (2017) [7] у своєму дослідженні "Digital Diplomacy-Maximizing Social Media in Indonesia's Economic and Cultural Diplomacy" підкреслюють важливість цифрових технологій у культурній дипломатії. Це дослідження є важливим для розуміння ролі соціальних медіа, але потребує розширення на інші аспекти цифрової дипломатії та їх інтеграції у загальну стратегію культурної дипломатії.

Dahan N., Doh J., Oetzel J. і Yaziji M. (2010) [8] у своїй роботі аналізують співпрацю між корпораціями та НУО у створенні нових бізнес-моделей. Ця робота підкреслює важливість партнерства з недержавними акторами, що є ключовим для сучасної культурної дипломатії, але не зосереджується на культурному аспекті цієї співпраці. Hicks C. (2007) [9] у своїй статті "Wealth from creativity" досліджує майбутні стратегії міжнародних культурних відносин, підкреслюючи значення креативних індустрій. Це дослідження є важливим для розуміння економічного аспекту культурної дипломатії, але потребує подальшого аналізу щодо практичних механізмів реалізації. Winter T. (2021) [10] у роботі "Geocultural diplomacy" досліджує геокультурну дипломатію, що підкреслює геополітичний контекст культурної дипломатії. Це дослідження є актуальним у світлі сучасних конфліктів, але потребує розширення на новітні інструменти та стратегії. Bjola C. і Manor I. (2022) [11] у своїй праці "The rise of hybrid diplomacy" досліджують гібридну дипломатію, зосереджуючись на адаптації до цифрових інновацій. Це дослідження є важливим для розуміння сучасних викликів, але не охоплює всі аспекти культурної дипломатії. Zwartz H., Toit J. і Solms B. (2022) [12] у своїй роботі досліджують кібердипломатію та кібербезпеку, що є критично важливими для сучасної культурної дипломатії. Це дослідження підкреслює необхідність захисту інформаційного простору, але потребує інтеграції з іншими аспектами культурної дипломатії. Tereshchuk V. (2019) [13] у своїй статті досліджує культурну дипломатію України, підкреслюючи інституційний вимір. Це дослідження є важливим для національного контексту, але потребує глобальної перспективи та аналізу новітніх інструментів. Dragoni L. et al. (2014) [14] досліджують стратегічне мислення через глобальний досвід роботи, що є важливим для розвитку лідерських якостей у культурній дипломатії. Це дослідження

підкреслює значення культурної відстані, але не зосереджується на конкретних механізмах культурної дипломатії. Gosling J. (2021) [15] у своїй роботі "Maximising Soft Power" досліджує роль цифрової дипломатії у побудові довіри, що є важливим аспектом культурної дипломатії. Це дослідження підкреслює значення м'якої сили, але потребує подальшого аналізу конкретних механізмів.

Таким чином, аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що хоча існує значна кількість досліджень, присвячених різним аспектам культурної дипломатії, залишається необхідність комплексного дослідження, яке б інтегрувало новітні інструменти, такі як цифрові технології та штучний інтелект, з традиційними підходами і враховувало сучасні геополітичні та кібербезпекові виклики. Це підкреслює актуальність даного дослідження, яке спрямоване на розробку ефективних механізмів реалізації культурної дипломатії в умовах сучасних глобальних змін.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Ціллю статті є комплексне дослідження механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах з метою підвищення ефективності культурної дипломатії та забезпечення її інтеграції у зовнішню політику держави. Основними завданнями є: дослідити теоретичні основи культурної дипломатії; провести аналіз існуючих механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах; визначити інноваційні підходи до реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах; дослідити вплив сучасних викликів та загроз на культурну дипломатію; визначити перспективи та стратегії розвитку культурної дипломатії в контексті сучасних умов.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичні основи культурної дипломатії. Теоретичні основи культурної дипломатії є складною та багатогранною категорією, що включає в себе як історичний розвиток концепції, так і сучасні теоретичні підходи до її аналізу та моделі реалізації в умовах глобалізованого світу. Розглянемо кожен з цих аспектів детальніше.

Еволюція концепції культурної дипломатії відображає історичні зміни у способах використання культурних інструментів для досягнення зовнішньополітичних цілей. Витоки культурної дипломатії можна знайти у давніх цивілізаціях, де обмін культурними надбаннями слугував засобом зміцнення міждержавних зв'язків і взаєморозуміння. Однак як окремий напрям державної політики культурна дипломатія почала формуватися у ХХ столітті, коли держави стали активно використовувати культурні заходи для поширення своїх ідеологічних цінностей та зміцнення міжнародного іміджу. Після Другої світової війни культурна дипломатія стала важливим інструментом у період Холодної війни, коли Сполучені Штати Америки та Радянський Союз змагалися за вплив на культурному фронті. Цей період характеризується широкомасштабними програмами культурних обмінів, фестивалів, виставок, що мали на меті продемонструвати переваги культурної системи однієї держа-

ви над іншою. З кінця ХХ століття і до сьогодні концепція культурної дипломатії еволюціонує у бік більш інтегрованих підходів, де культура розглядається не лише як інструмент пропаганди, але й як засіб побудови довготривалих відносин, зміцнення довіри та взаєморозуміння між народами [3].

Теоретичні підходи до аналізу культурної дипломатії є численними та різноманітними, відображаючи складність цього явища. Один з основних підходів базується на теорії м'якої сили, запропонованій Джозефом Наєм. Відповідно до цієї теорії, культурна дипломатія є ключовим компонентом м'якої сили, що дозволяє державам досягати своїх зовнішньополітичних цілей шляхом приваблення та переконання, а не примусу чи військової сили. Інший підхід, заснований на концепції культурного капіталу, підкреслює значення культурних ресурсів та активів як важливих чинників міжнародного впливу. В межах цього підходу культура розглядається як стратегічний ресурс, що може бути використаний для зміцнення економічного та політичного впливу держави. Крім того, інтерпретаційний підхід до культурної дипломатії акцентує увагу на значенні символічних та семіотичних аспектів культурних обмінів, які сприяють формуванню національної ідентичності та міжнародного іміджу [4].

Сучасні моделі культурної дипломатії у глобалізованому світі характеризуються інтеграцією традиційних та інноваційних підходів до реалізації культурної політики. Однією з таких моделей є модель мережевої культурної дипломатії, яка базується на активному залученні різних акторів, включаючи державні установи, неурядові організації, культурні інститути та приватний сектор. Ця модель підкреслює важливість партнерства та співпраці для досягнення спільних цілей у сфері культурної дипломатії. Іншою сучасною моделлю є цифрова культурна дипломатія, яка використовує можливості інтернету та соціальних медіа для просування культурних цінностей та ідеалів на глобальному рівні. Цифрова культурна дипломатія дозволяє державам швидко і ефективно доносити свої культурні меседжі до широкої міжнародної аудиторії, що є особливо важливим в умовах інформаційної війни та пропаганди [5].

Також слід зазначити модель креативної культурної дипломатії, яка акцентує увагу на використанні креативних індустрій, таких як мистецтво, дизайн, музика, кіно, як інструментів зовнішньої політики. Креативні індустрії не лише сприяють економічному розвитку, але й відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу держави на міжнародній арені. Вони здатні створювати потужні культурні бренди, які асоціюються з інноваціями, талантом та культурною різноманітністю.

Таким чином, теоретичні основи культурної дипломатії відображають її еволюцію, багатогранність теоретичних підходів та різноманітність сучасних моделей, що дозволяють державам ефективно використовувати культурні ресурси для досягнення зовнішньополітичних цілей у складних умовах глобалізованого світу.

Аналіз механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах. Аналіз механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах є важливим аспектом дослідження у сфері державного управління, оскільки дозволяє визначити ефективність традиційних

підходів, оцінити інноваційні інструменти та розкрити потенціал використання культурної спадщини як засобу дипломатичного впливу.

Традиційні механізми реалізації культурної дипломатії мають глибоке історичне коріння та включають такі інструменти, як культурні обміни, організація виставок, фестивалів, освітні програми та діяльність культурних інститутів за кордоном. З часів Античності, коли дипломатичні місії супроводжувалися обмінами культурними досягненнями, до XX століття, коли культурна дипломатія набула інституціоналізованих форм, цей вид дипломатичної діяльності завжди відіграв важливу роль у зміцненні міждержавних відносин. Історично культурна дипломатія часто використовувалася як інструмент пропаганди та демонстрації культурної переваги. Наприклад, під час Холодної війни культурні обміни між США та СРСР слугували важливим каналом для демонстрації культурних досягнень та ідеологічних цінностей. Ефективність традиційних механізмів культурної дипломатії полягала у здатності створювати позитивний імідж держави, сприяти взаєморозумінню між народами та підтримувати мирні відносини. Проте в сучасних умовах глобалізації та цифрової революції традиційні підходи потребують адаптації до нових реалій [6].

Новітні інструменти культурної дипломатії, такі як цифрові технології та соціальні медіа, відкривають нові можливості для держав у просуванні своїх культурних цінностей та впливу на міжнародну аудиторію. Цифрові технології дозволяють державам використовувати інтернет-платформи для організації віртуальних виставок, онлайн-курсів, трансляцій культурних заходів, що значно розширює географічне та демографічне охоплення аудиторії. Соціальні медіа, зокрема такі платформи як Facebook, Twitter, Instagram, дозволяють швидко та ефективно комунікувати з мільйонами користувачів по всьому світу, що робить їх потужним інструментом культурної дипломатії. Використання цих платформ дозволяє державам не лише транслювати свої культурні продукти, але й активно взаємодіяти з аудиторією, отримувати зворотний зв'язок та адаптувати свої стратегії відповідно до потреб та інтересів цільових груп. Цифрові технології також сприяють розвитку нових форм культурного обміну, таких як віртуальні музеї, цифрові архіви та онлайн-співпраця між культурними інституціями різних країн. Це створює нові можливості для культурної дипломатії, але також вимагає нових підходів до управління та забезпечення кібербезпеки [7].

Використання культурної спадщини як інструменту дипломатії є ще одним важливим аспектом культурної дипломатії, що має значний потенціал для зміцнення міждержавних відносин та просування національних інтересів. Культурна спадщина включає в себе як матеріальні об'єкти, такі як пам'ятки архітектури, історичні артефакти, так і нематеріальні елементи, такі як традиції, мова, музика, звичаї. Використання культурної спадщини у дипломатії дозволяє державам демонструвати свої культурні досягнення, сприяти збереженню та популяризації національної ідентичності та сприяти культурному обміну. Наприклад, організація міжнародних виставок, присвячених національним культурним надбанням, може значно підвищити міжнародний імідж держави та сприяти розвитку культурного туризму. Од-

нак, використання культурної спадщини у дипломатії також пов'язане з низкою викликів, серед яких важливими є питання збереження та захисту культурних об'єктів, етичні аспекти репрезентації культурної спадщини та ризики її комерціалізації.

Таким чином, аналіз механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах дозволяє виявити як традиційні, так і новітні інструменти, що використовуються державами для просування своїх культурних цінностей та зміцнення міжнародного впливу. З огляду на сучасні глобальні виклики, включаючи інформаційні війни та зростаючу роль цифрових технологій, держави мають адаптувати свої стратегії культурної дипломатії, інтегруючи інноваційні підходи та забезпечуючи ефективне використання культурних ресурсів у зовнішньополітичній діяльності.

Інноваційні підходи до реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах. Інноваційні підходи до реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах представляють собою ключовий напрям розвитку зовнішньополітичних стратегій, що дозволяє державам ефективно реагувати на глобальні виклики та використовувати новітні технології і партнерства для зміцнення свого міжнародного впливу. Одним з найважливіших аспектів цього процесу є використання штучного інтелекту (ШІ), що відкриває нові горизонти для культурної дипломатії. Штучний інтелект дозволяє автоматизувати та оптимізувати процеси збору, аналізу та поширення інформації, створюючи інноваційні платформи для культурного обміну. Використання ШІ у культурній дипломатії включає розробку чат-ботів для взаємодії з міжнародною аудиторією, аналіз великих масивів даних для визначення культурних трендів та вподобань, а також застосування технологій машинного навчання для адаптації культурних продуктів до різних цільових груп. Це дозволяє державам не лише більш ефективно просувати свої культурні цінності, але й створювати персоналізовані культурні пропозиції для різних сегментів міжнародної спільноти.

Партнерство держави з недержавними акторами, такими як неурядові організації (НУО), культурні інститути та приватний сектор, є ще одним важливим елементом інноваційних підходів до реалізації культурної дипломатії. Це партнерство дозволяє державам розширити свій вплив та збільшити ефективність культурної дипломатії шляхом мобілізації ресурсів та експертизи недержавних акторів. НУО, зокрема, відіграють важливу роль у поширенні культурних цінностей та реалізації культурних проєктів, що сприяють зміцненню міжкультурного діалогу та взаєморозуміння. Культурні інститути, такі як Інститут Гете, Британська рада, Альянс Франсез, забезпечують інституційну підтримку культурної дипломатії, організовуючи виставки, фестивалі, освітні програми та інші заходи, що сприяють міжнародному культурному обміну. Приватний сектор, зі свого боку, може виступати важливим партнером у реалізації культурних ініціатив, надаючи фінансову підтримку та інноваційні рішення для просування національних культурних продуктів на міжнародний ринок. Взаємодія держави з приватними компаніями, що спеціалізуються на цифрових технологіях, креативних індустріях, медіа, створює синергію, яка

дозволяє реалізувати амбітні культурні проєкти на глобальному рівні [8].

Креативні індустрії також займають центральне місце у сучасній культурній дипломатії, оскільки вони не лише генерують економічний розвиток, але й відіграють ключову роль у формуванні культурного бренду держави. До креативних індустрій належать такі сектори, як мистецтво, музика, кіно, дизайн, мода, архітектура, що мають значний потенціал для культурного впливу. Використання креативних індустрій у культурній дипломатії дозволяє державам створювати привабливі культурні продукти, що знаходять відгук у різних країнах та культурних середовищах. Наприклад, успіх українських художників на міжнародних виставках, участь українських фільмів у престижних кінофестивалях, популярність української музики на світовій сцені сприяють підвищенню міжнародного іміджу України та зміцненню її культурних позицій. Крім того, креативні індустрії сприяють розвитку міжкультурного діалогу та взаєморозуміння, оскільки культурні продукти, створені у цих індустріях, часто мають універсальне значення та здатні об'єднувати людей різних культур [9].

Таким чином, інноваційні підходи до реалізації культурної дипломатії, включаючи використання штучного інтелекту, партнерство з недержавними акторами та активне залучення креативних індустрій, створюють нові можливості для держав у зміцненні свого міжнародного впливу та просуванні національних культурних цінностей. В умовах глобалізації та інформаційних війн ці підходи дозволяють державам більш ефективно адаптуватися до змінних міжнародних реалій, забезпечуючи стабільність та розвиток культурної дипломатії у сучасному світі.

Культурна дипломатія в умовах сучасних викликів та загроз. Культурна дипломатія в умовах сучасних викликів та загроз набуває особливої значущості як інструмент зовнішньої політики, спрямований на зміцнення міжнародного іміджу держави, сприяння міжкультурному діалогу та захист національних інтересів. Сучасні геополітичні конфлікти, пандемія COVID-19 та питання кібербезпеки становлять нові виклики для реалізації культурної дипломатії, вимагаючи від держав адаптації своїх стратегій та підходів до нових умов.

Вплив сучасних геополітичних конфліктів на культурну дипломатію є значним і багатограним. Конфлікти, такі як агресія Російської Федерації проти України, створюють нові реалії для культурної дипломатії, змушуючи держави змінювати свої пріоритети та стратегії. В умовах війни культурна дипломатія стає інструментом боротьби за міжнародну підтримку та донесення правди про події в країні. Україна, зіткнувшись з військовою агресією, активно використовує культурну дипломатію для привернення уваги світової спільноти до своїх проблем, мобілізації міжнародної солідарності та підтримки. Культурні заходи, організовані українськими дипломатичними місіями, сприяють поширенню інформації про українську культуру, історію та сучасні виклики, з якими стикається країна. Це допомагає формувати позитивний імідж України на міжнародній арені та залучати підтримку інших держав і міжнародних організацій. Крім того, культурна дипломатія в умовах геополітичних конфліктів має також значення для зміцнення на-

ціональної ідентичності та підтримки внутрішньої стійкості суспільства [10].

Культурна дипломатія в умовах пандемії COVID-19 вимагає адаптації до нових форматів та умов, пов'язаних з обмеженнями на проведення масових заходів та міжнародні поїздки. Пандемія стала серйозним викликом для традиційних форм культурного обміну, змусивши держави шукати нові способи взаємодії з міжнародною аудиторією. Важливим аспектом адаптації культурної дипломатії стало активне використання цифрових технологій та онлайн-платформ. Віртуальні виставки, онлайн-концерти, вебінари та інші цифрові формати дозволяють продовжувати культурний обмін навіть в умовах карантину та соціальної дистанції. Ці нові формати відкривають нові можливості для культурної дипломатії, дозволяючи досягати ширшої аудиторії та знижуючи витрати на організацію заходів. Держави, які швидко адаптувалися до нових умов, змогли зберегти свою присутність на міжнародній культурній арені та продовжувати просувати свої культурні цінності [11].

Кібербезпека та захист інформаційного простору є ще одним важливим аспектом культурної дипломатії в сучасних умовах. Зростання значущості цифрових технологій та інтернету робить культурну дипломатію вразливою до кібератак та інформаційних загроз. Недержавні актори та ворожі держави можуть використовувати кіберпростір для дезінформації, пропаганди та підризу культурних ініціатив. Це створює нові виклики для держав, які мають забезпечити захист своїх цифрових ресурсів та інформаційного простору. Важливим завданням стає розробка та впровадження стратегій кібербезпеки, що включають захист від кібератак, моніторинг інформаційного простору та протидію дезінформації. Держави повинні також співпрацювати з міжнародними організаціями та іншими країнами для обміну досвідом та розробки спільних підходів до забезпечення кібербезпеки у сфері культурної дипломатії [12].

Таким чином, культурна дипломатія в умовах сучасних викликів та загроз потребує інноваційних підходів та адаптації до нових реалій. Геополітичні конфлікти, пандемія COVID-19 та питання кібербезпеки вимагають від держав перегляду своїх стратегій культурної дипломатії та використання нових інструментів для досягнення своїх цілей. В умовах глобалізації та зростання ролі цифрових технологій культурна дипломатія залишається важливим інструментом зовнішньої політики, здатним сприяти зміцненню міжнародних відносин, підтримці національних інтересів та забезпеченню стабільності у складних міжнародних умовах.

Перспективи та стратегії розвитку культурної дипломатії в контексті сучасних умов. Перспективи та стратегії розвитку культурної дипломатії в контексті сучасних умов є важливим напрямом досліджень у сфері державного управління, оскільки вони визначають можливості та шляхи ефективного використання культурних ресурсів для зміцнення міжнародного впливу держави та просування її національних інтересів. Інтеграція культурної дипломатії у зовнішню політику держави вимагає розробки та впровадження комплексних стратегій, що враховують як традиційні підходи, так і сучасні виклики та можливості.

Стратегії інтеграції культурної дипломатії у зовнішню політику держави передбачають систематичний підхід до використання культурних інструментів у взаємодії з міжнародною спільнотою. Однією з ключових стратегій є розробка національних програм культурної дипломатії, що визначають пріоритети, цілі та завдання у цій сфері. Ці програми повинні враховувати специфіку національної культури, історичний контекст та сучасні глобальні тенденції. Важливим елементом таких програм є забезпечення координації між різними державними органами та інституціями, відповідальними за реалізацію культурної дипломатії. Крім того, інтеграція культурної дипломатії у зовнішню політику потребує активної участі дипломатичних місій та консульств, які повинні виступати як ключові виконавці культурних ініціатив за кордоном. Це включає організацію соціокультурних заходів, підтримку культурних обмінів, співпрацю з місцевими культурними інституціями та забезпечення інформаційної підтримки культурних проєктів [13].

Міжнародні партнерства та обмін досвідом у сфері культурної дипломатії є важливими елементами розвитку цієї сфери, оскільки вони дозволяють державам взаємодіяти, обмінюватися кращими практиками та розробляти спільні проєкти. Міжнародні організації, такі як ЮНЕСКО, Європейський Союз, Рада Європи, відіграють важливу роль у підтримці культурної дипломатії, забезпечуючи платформу для співпраці та координації зусиль. У межах таких організацій проводяться конференції, семінари, воркшопи, що сприяють обміну досвідом та розробці нових підходів до культурної дипломатії. Крім того, двосторонні та багатосторонні угоди між державами щодо культурного співробітництва сприяють зміцненню міждержавних відносин та розвитку культурних обмінів. Важливим аспектом міжнародних партнерств є також залучення недержавних акторів, таких як неурядові організації, культурні інститути, університети, які можуть сприяти реалізації спільних культурних проєктів та ініціатив [14].

Прогнозування розвитку культурної дипломатії в контексті глобальних трендів є важливим завданням для дослідників та практиків у сфері державного управління. Сучасні глобальні тенденції, такі як цифровізація, глобалізація, зростання значущості м'якої сили, вимагають від держав розробки адаптивних та інноваційних стратегій у сфері культурної дипломатії. Одним з важливих напрямів є розвиток цифрової культурної дипломатії, яка передбачає активне використання цифрових технологій для просування національних культурних цінностей та залучення міжнародної аудиторії. Це включає створення віртуальних платформ для культурного обміну, використання соціальних медіа, розробку мобільних додатків та інших цифрових інструментів. Крім того, важливим трендом є зростання ролі креативних індустрій, що відкриває нові можливості для культурної дипломатії. Держави повинні підтримувати розвиток креативних індустрій, сприяти їх інтеграції у зовнішню політику та використовувати їх потенціал для зміцнення міжнародного іміджу [15].

У контексті сучасних глобальних викликів, таких як пандемія COVID-19, кібербезпека, геополітичні конфлікти, держави повинні бути готовими до адаптації

своїх стратегій культурної дипломатії та розробки нових підходів до її реалізації. Це вимагає постійного моніторингу міжнародного середовища, аналізу нових тенденцій та викликів, а також гнучкості у розробці та впровадженні культурних ініціатив. Прогнозування розвитку культурної дипломатії повинно враховувати як внутрішні, так і зовнішні чинники, забезпечуючи збалансований підхід до реалізації культурних політик.

Таким чином, перспективи та стратегії розвитку культурної дипломатії в контексті сучасних умов вимагають системного та інноваційного підходу, що враховує сучасні виклики та можливості. Інтеграція культурної дипломатії у зовнішню політику держави, розвиток міжнародних партнерств та обмін досвідом, а також прогнозування розвитку у контексті глобальних трендів є ключовими напрямками, що забезпечують ефективне використання культурних ресурсів для зміцнення міжнародного впливу та просування національних інтересів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Механізми реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах є комплексом інструментів, методів та стратегій, що використовуються державами для просування своїх культурних цінностей, зміцнення міжнародного іміджу та досягнення зовнішньополітичних цілей через культурні обміни та взаємодію. Сучасні умови вимагають від держав адаптації цих механізмів до нових викликів, таких як глобалізація, цифровізація, геополітичні конфлікти та інформаційні війни.

Механізми реалізації культурної дипломатії включають як традиційні, так і інноваційні підходи. Традиційні механізми, що мають глибоке історичне коріння, включають організацію культурних обмінів, виставок, фестивалів, освітніх програм та діяльність культурних інститутів за кордоном. Вони сприяють зміцненню міждержавних відносин, створенню позитивного іміджу держави та підтримці мирних взаємин. Проте, у сучасних умовах ці підходи потребують адаптації та оновлення для забезпечення їхньої ефективності.

Інноваційні механізми культурної дипломатії включають використання цифрових технологій та соціальних медіа, які дозволяють державам швидко та ефективно доносити свої культурні меседжі до міжнародної аудиторії. Цифрова культурна дипломатія передбачає створення віртуальних платформ для культурного обміну, використання соціальних медіа для комунікації з аудиторією, розробку мобільних додатків та інших цифрових інструментів. Ці нові формати відкривають можливості для досягнення ширшої аудиторії, зниження витрат на організацію заходів та підвищення адаптивності до змінних умов міжнародного середовища.

Крім того, важливим аспектом сучасних механізмів культурної дипломатії є використання штучного інтелекту для автоматизації та оптимізації процесів збору, аналізу та поширення інформації. Штучний інтелект дозволяє створювати інноваційні платформи для культурного обміну, аналізувати великі масиви даних для визначення культурних трендів та вподобань, а також адаптувати культурні продукти до різних цільових груп.

Партнерство з недержавними акторами, такими як неурядові організації, культурні інститути та приватний сектор, також є важливим елементом механізмів реалізації культурної дипломатії. Це партнерство дозволяє розширити вплив держави, мобілізувати додаткові ресурси та експертизу, а також реалізувати амбітні культурні проєкти на глобальному рівні.

Таким чином, під поняттям "Механізми реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах" ми розуміємо сукупність інструментів, методів та стратегій, спрямованих на просування культурних цінностей та ідеалів держави, зміцнення її міжнародного іміджу та досягнення зовнішньополітичних цілей через культурні обміни та взаємодію. Ці механізми включають як традиційні підходи (культурні обміни, виставки, фестивалі, освітні програми), так і інноваційні (цифрові технології, соціальні медіа, штучний інтелект), а також партнерства з недержавними акторами для забезпечення гнучкості та ефективності в умовах глобалізації, цифровізації та сучасних геополітичних викликів. Це розуміння враховує сучасні тенденції та виклики, підкреслює важливість інноваційних підходів та інтеграції культурної дипломатії у зовнішню політику держави, що забезпечує її адаптивність та ефективність у динамічному міжнародному середовищі.

У зв'язку з цим, органи публічної влади мають враховувати сучасні глобальні тенденції та виклики при розробці та впровадженні стратегій культурної дипломатії. Одним з основних аспектів є інтеграція культурної дипломатії у загальну стратегію зовнішньої політики держави. Це включає розробку актуальних національних програм, що визначають пріоритети, цілі та завдання у сфері культурної дипломатії, а також забезпечення координації між різними державними органами та інституціями. Важливою є також активна участь дипломатичних місій та консульств, які повинні виступати ключовими виконавцями культурних ініціатив за кордоном.

Цифровізація культурної дипломатії є ще одним важливим аспектом, який слід враховувати органам публічної влади. Використання цифрових технологій та соціальних медіа дозволяє значно розширити географічне та демографічне охоплення аудиторії, підвищити ефективність комунікації та знизити витрати на організацію заходів. Органам публічної влади рекомендується активно використовувати інтернет-платформи для організації віртуальних виставок, онлайн-курсів, трансляцій культурних заходів, а також взаємодії з міжнародною аудиторією через соціальні медіа. Особливу увагу слід приділяти питанням кібербезпеки та захисту інформаційного простору, розробляючи відповідні стратегії та механізми протидії кіберзагрозам.

Партнерство з недержавними акторами, такими як неурядові організації, культурні інститути та приватний сектор, також є важливим елементом ефективної культурної дипломатії. Органам публічної влади слід підтримувати та розвивати співпрацю з цими акторами, залучаючи їх до реалізації спільних культурних проєктів та ініціатив. Це дозволяє мобілізувати додаткові ресурси та експертизу, розширити спектр інструментів культурної дипломатії та підвищити їхню адаптивність до змінних умов міжнародного середовища.

Перспективи подальших досліджень у сфері механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах є багатограними та включають кілька ключових напрямів. По-перше, необхідно продовжувати дослідження інноваційних підходів до культурної дипломатії, зокрема використання цифрових технологій та штучного інтелекту. Це дозволить розробити нові інструменти та методи для підвищення ефективності культурної дипломатії та адаптації її до сучасних викликів. По-друге, важливо продовжувати дослідження ролі партнерства між державою та недержавними акторами у реалізації культурної дипломатії. Вивчення кращих практик та моделей співпраці дозволить розробити ефективні стратегії взаємодії, що сприятимуть зміцненню міжнародного впливу держави та розвитку міжкультурного діалогу. По-третє, перспективним напрямом є дослідження впливу сучасних геополітичних конфліктів на культурну дипломатію та розробка адаптивних стратегій для забезпечення національної безпеки та підтримки міжнародної солідарності. Важливо вивчати, як культурна дипломатія може використовуватися для протидії дезінформації та пропаганді, зміцнення національної ідентичності та підтримки внутрішньої стійкості суспільства.

Таким чином, висновки та перспективи подальших досліджень у сфері механізмів реалізації культурної дипломатії в сучасних умовах вказують на необхідність системного та інноваційного підходу до розробки та впровадження культурних стратегій. Органи публічної влади мають активно використовувати сучасні технології, розвивати міжнародні партнерства та враховувати глобальні тенденції та виклики для забезпечення ефективного використання культурних ресурсів у зовнішній політиці держави.

Література:

1. Torelli, C. (2023). Patterns of Explosive Violence Harm in Ukraine: Comparing Patterns of Harm Associated with Explosive Weapons in Ukraine from 2014 to February 2022, and After February 2022. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 17, e408. DOI: <https://doi.org/10.1017/dmp.2023.70>
2. Winter, T. (2015). Heritage diplomacy. *International Journal of Heritage Studies*, 21(10), 997-1015. DOI: <https://doi.org/10.1080/13527258.2015.1041412>
3. Clarke, D. (2020). Cultural Diplomacy. *Oxford Research Encyclopedia of International Studies*. Retrieved 22 May. 2024, from <https://oxfordre.com/international-studies/view/10.1093/acrefore/9780190846626-001.0001/acrefore-9780190846626-e-543>
4. Clarke, D. (2016). Theorising the role of cultural products in cultural diplomacy from a Cultural Studies perspective. *International Journal of Cultural Policy*, 22 (2), 147—163. DOI: <https://doi.org/10.1080/10286632-2014.958481>
5. Carayannis, E., & Campbell, D. (2011). Open Innovation Diplomacy and a 21st Century Fractal Research, Education and Innovation (FREIE) Ecosystem: Building on the Quadruple and Quintuple Helix Innovation Concepts and the "Mode 3" Knowledge Production System. *J Knowl Econ*, 2, 327—372. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13132-011-0058-3>

6. Lisanin, M. (2021). Features of cultural diplomacy of the United States of America. *Kultura*, (173), 69—81. DOI: <https://doi.org/10.5937/kultura2173069L>
 7. Pohan, S., Pohan, H., & Savitri, I. (2017). Digital Diplomacy-Maximizing Social Media in Indonesia's Economic and Cultural Diplomacy. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR)*, volume 81 1st International Conference on Social and Political Development (ICOSOP 2016). DOI: <https://doi.org/10.2991/ICOSOP-16.2017.52>
 8. Dahan, N., Doh, J., Oetzel, J., & Yaziji, M. (2010). Corporate-NGO Collaboration: Co-creating New Business Models for Developing Markets. *Long Range Planning*, 43, 326—342. DOI: <https://doi.org/10.1016/J.LRP.2009.11.003>
 9. Hicks, C. (2007). Wealth from creativity: Insights and strategies for the future of international cultural relations. *Futures*, 39, 1223—1233. DOI: <https://doi.org/10.1016/J.FUTURES.2007.05.002>
 10. Winter, T. (2021). Geocultural diplomacy. *International Journal of Cultural Policy*, 28, 385—399. DOI: <https://doi.org/10.1080/10286632.2021.1967943>
 11. Bjola, C., Manor, I. (2022). The rise of hybrid diplomacy: from digital adaptation to digital adoption, *International Affairs*, Volume 98, Issue 2, March 2022, Pages 471—491, DOI: <https://doi.org/10.1093/ia/iia005>
 12. Zwarts, H., Toit, J., & Solms, B. (2022). A Cyber-Diplomacy and Cybersecurity Awareness Framework (CDAF) for Developing Countries. *European Conference on Cyber Warfare and Security*. Vol. 21, No. 1, 341—349. DOI: <https://doi.org/10.34190/eccws.21.1.226>
 13. Tereshchuk, V. (2019). Cultural Diplomacy as a Tool of Ukraine's Foreign Policy: Institutional Dimension. *Historia i Polityka*, 28 (35), 59—70. DOI: <https://doi.org/10.12775/HiP.2019.015>
 14. Dragoni, L., Oh, I., Tesluk, P., Moore, O., VanKatwyk, P., & Hazucha, J. (2014). Developing leaders' strategic thinking through global work experience: The moderating role of cultural distance. *Journal of Applied Psychology*, 99(5), 867—882. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0036628>
 15. Gosling, J. (2021). Maximising Soft Power: the Role of Digital Diplomacy in Building Trust with Nation-Branding. 1, 1—19. DOI: <https://doi.org/10.51330/GAR.0020212>
- References
1. Torelli, C. (2023), "Patterns of Explosive Violence Harm in Ukraine: Comparing Patterns of Harm Associated with Explosive Weapons in Ukraine from 2014 to February 2022, and After February 2022", *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, vol. 17, e408. DOI: <https://doi.org/10.1017/dmp.2023.70>
 2. Winter, T. (2015), "Heritage diplomacy", *International Journal of Heritage Studies*, vol. 21, no. 10, pp. 997—1015. DOI: <https://doi.org/10.1080/13527258.2015.1041412>
 3. Clarke, D. (2020), "Cultural Diplomacy", *Oxford Research Encyclopedia of International Studies*, available at: <https://oxfordre.com/international-studies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.-001.0001/acrefore-9780190846626-e-543> (Accessed 22 May 2024).
 4. Clarke, D. (2016), "Theorising the role of cultural products in cultural diplomacy from a Cultural Studies perspective", *International Journal of Cultural Policy*, vol. 22, no. 2, pp. 147—163. DOI: <https://doi.org/10.1080/10286632.2014.958481>
 5. Carayannis, E. and Campbell, D. (2011), "Open Innovation Diplomacy and a 21st Century Fractal Research, Education and Innovation (FREIE) Ecosystem: Building on the Quadruple and Quintuple Helix Innovation Concepts and the "Mode 3" Knowledge Production System", *J. Knowl Econ*, vol. 2, pp. 327—372. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13132-011-0058-3>
 6. Li'anin, M. (2021), "Features of cultural diplomacy of the United States of America", *Kultura*, vol. 173, pp. 69-81. DOI: <https://doi.org/10.5937/kultura2173069L>
 7. Pohan, S., Pohan, H., Savitri, I. (2017), "Digital Diplomacy-Maximizing Social Media in Indonesia's Economic and Cultural Diplomacy", *Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR)*, vol. 81, 1st International Conference on Social and Political Development (ICOSOP 2016). DOI: <https://doi.org/10.2991/ICOSOP-16.2017.52>
 8. Dahan, N., Doh, J., Oetzel, J., Yaziji, M. (2010), "Corporate-NGO Collaboration: Co-creating New Business Models for Developing Markets", *Long Range Planning*, vol. 43, pp. 326—342. DOI: <https://doi.org/10.1016/J.LRP.2009.11.003>
 9. Hicks, C. (2007), "Wealth from creativity: Insights and strategies for the future of international cultural relations", *Futures*, vol. 39, pp. 1223—1233. DOI: <https://doi.org/10.1016/J.FUTURES.2007.05.002>
 10. Winter, T. (2021), "Geocultural diplomacy", *International Journal of Cultural Policy*, vol. 28, pp. 385-399. DOI: <https://doi.org/10.1080/10286632.-2021.1967943>
 11. Bjola, C., Manor, I. (2022), "The rise of hybrid diplomacy: from digital adaptation to digital adoption", *International Affairs*, vol. 98, no. 2, pp. 471—491. DOI: <https://doi.org/10.1093/ia/iia005>
 12. Zwarts, H., Toit, J., Solms, B. (2022), "A Cyber-Diplomacy and Cybersecurity Awareness Framework (CDAF) for Developing Countries", *European Conference on Cyber Warfare and Security*, vol. 21, no. 1, pp. 341—349. DOI: <https://doi.org/10.34190/eccws.21.1.226>
 13. Tereshchuk, V. (2019), "Cultural Diplomacy as a Tool of Ukraine's Foreign Policy: Institutional Dimension", *Historia i Polityka*, vol. 28, no. 35, pp. 59—70. DOI: <https://doi.org/10.12775/HiP.2019.015>
 14. Dragoni, L., Oh, I., Tesluk, P., Moore, O., VanKatwyk, P., Hazucha, J. (2014), "Developing leaders' strategic thinking through global work experience: The moderating role of cultural distance", *Journal of Applied Psychology*, vol. 99, no. 5, pp. 867—882. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0036628>
 15. Gosling, J. (2021), "Maximising Soft Power: the Role of Digital Diplomacy in Building Trust with Nation-Branding", *Global Affairs Review*, vol. 1, pp. 1—19. DOI: <https://doi.org/10.51330/GAR.0020212>

Стаття надійшла до редакції 10.07.2024 р.